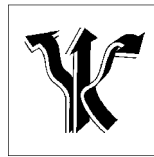

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ІМ.КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА, ІСТОРІЇ ТА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ, НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КУРСОВИХ РОБІТ
З ДИСЦИПЛІНИ
«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»**

м. Київ–2018

Підготовлено старшим викладачем кафедри конституційного права, історії та теорії держави і права **Талахом Анатолієм Миколайовичем**.

Затверджено на засіданні кафедри конституційного права, історії та теорії держави і права (протокол № 3 від 28 жовтня 2018 року)

Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту курсових робіт з дисципліни «Конституційне право України» складено відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів зі спеціальності «Право» за спеціалізацією «Комерційне та трудове право» Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира Великого.

Талах А. М. Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту курсових робіт з дисципліни «Конституційне право України». Київ: МАУП, 2018. 35 с.

Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту курсових робіт з дисципліни «Конституційне право України» містять загальні положення, порядок виконання курсової роботи, вимоги до оформлення курсової роботи, підготовка та захист курсової роботи, критерії оцінювання, додатки.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
2.1. Вибір та затвердження теми курсової роботи, складання та погодження плану.....	6
2.2. Написання тексту курсової роботи.....	7
3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	17
3.1. Загальні вимоги.....	17
3.2. Оформлення списку використаних джерел.....	20
3.3. Оформлення додатків.....	26
4. ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ.....	29
5. ДОДАТКИ.....	31

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації та основні вимоги до виконання курсових робіт призначені для надання допомоги студентам у виконанні курсових робіт з дисципліни «Конституційне право України», які передбачені Навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира Великого МАУП.

Підготовка курсової роботи з «Конституційного права України» становить важливий складовий елемент освітнього процесу при опануванні студентом курсу даної дисципліни та є одним з видів підсумкового контролю.

У системі юридичної освіти курс конституційного права України посідає важливе місце, що пов'язано не лише з його значенням для правової системи країни, а й тим, що це перша навчальна дисципліна, що відкриває вивчення галузевих юридичних наук, є сполучною ланкою між загальнотеоретичними юридичними навчальними дисциплінами та подальшим вивченням галузей права України. Це обумовлює підсумковий характер навчальної дисципліни, що узагальнює юридичну освіту, просвіту, взагалі доктринальний, спрямований на суспільно-правову практику, юридичний світогляд.

У зв'язку з цим конституційне право як навчальна дисципліна, сукупність навчальних дисциплін, що зорієнтовані на вивчення конституційної дійсності, набувають значення певного фундаменту, з одного боку, для подальшого навчання, з іншого — як узагальнююче юридичне знання, запорука успішної професійної підготовки студента-юриста.

Курсова робота є кваліфікаційною роботою наукового характеру, виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих студентами за час навчання.

У процесі виконання курсової роботи студент повинен показати знання теоретичних основ матеріального і процесуального права, самостійно проаналізувати основні нормативні та літературні джерела і на цій основі обґрунтовувати свої висновки і пропозиції по вдосконаленню чинного законодавства, практику правової роботи тощо.

Курсова робота повинна поширити і поглибити теоретичні знання і практичні навички самостійного аналізу і узагальнення зібраного матеріалу з обраної теми.

Курсова робота повинна містити наукове обґрунтування актуальності теми, задачі, предмет, об'єкт, опис методів дослідження, список використаних джерел та літератури, зноски, додатки, визначену та сформовану проблему, запропоновані шляхи і засоби її вирішення, висновки та рекомендації щодо вдосконалення описаних рекомендацій та практичного використання результатів дослідження.

Завдання курсової роботи – обґрунтування шляхів і методів подальшого вдосконалення організації і управління правовою роботою.

Виконання курсової роботи передбачає основні цілі:

- поглиблення, розширення та систематизацію теоретичних знань і практичних навичок, отриманих студентом за весь період навчання;
- оволодіння методиками теоретичного та експериментального дослідження при розв'язанні конкретних правових, політичних, економічних та соціальних проблем, пов'язаних з аналізом та розробкою рекомендацій для прийняття відповідних управлінських рішень у різних галузях права;
- розвиток вмінь та навичок в проведенні самостійних аналітичних робіт, а також оволодіння методами та формами їх виконання;
- визначення підготовленості студента для самостійного аналізу та викладу матеріалу, вміння захищати свою роботу перед членами комісії.

Основні вимоги до курсової роботи: чіткість побудови, логічна послідовність при викладенні матеріалу, стислість та точність формулювань, критичний підхід до теоретичного матеріалу, чинного законодавства, судової практики, обґрунтованість висновків та рекомендацій.

Теоретичний і практичний матеріал повинен викладатися чітко, переконливо, в такій послідовності, яка дозволить дати логічне завершення проблемам, що досліджуються в роботі, у вигляді висновків та пропозицій.

Тематика курсових робіт та терміни їх виконання встановлюються і затверджуються на початку навчального року кафедрою конституційного права, історії та теорії держави і права. Студент самостійно обирає тему роботи, яка затверджується завідувачем кафедри. На цьому ж етапі відповідно до обраного напрямку дослідження призначається науковий керівник з числа викладачів кафедри. Вся тематика робіт є орієнтовною.

Студент несе відповідальність за дотримання встановлених вимог до курсової роботи і регламенту її виконання. Робота оцінюється позитивною оцінкою тоді, коли вона є самостійним та завершеним дослідженням і оформлена у відповідності до зазначених нижче вимог.

У курсовій роботі не повинно бути переписаних з наукових джерел положень і формулювань, а допускаються лише посилання на них. Заборонено також вміщувати до тексту курсової роботи ксерокопії, чи іншим способом виготовлені копії малюнків, графіків, таблиць тощо. Не дозволяється переписувати і переказувати своїми словами чужі тексти, видаючи їх основні ідеї та твердження за свої. Зміст слід опрацювати за допомогою різних методів наукового дослідження (переважно аналізу та синтезу) і в новому вигляді використовувати у власному тексті.

Дослівне запозичення чужого тексту, яке не супроводжується посиланням на джерело, називається плагіатом і суворо карається у науковому середовищі. Робота, автор якої допустився плагіату, знімається з розгляду незалежно від стадії підготовки.

При виконанні курсової роботи слід уникати таких типових помилок, а саме коли:

- зміст роботи не відповідає плану курсової роботи або не розкриває тему повністю чи її частини;
- обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам;
- матеріал викладено безсистемно;
- при написанні використано нормативно-правові акти, які втратили чинність;
- не проаналізовано нову (останні 5 років) наукову літературу з досліджуваної теми;
- кількість використаних джерел є недостатньою для розкриття обраної теми;
- не проаналізовано судову практику, застосування правових норм за темою курсової роботи;
- у тексті наведені не всі посилання на використані джерела;
- бібліографічний опис складено з порушенням вимог.

2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Підготовка, написання та захист курсової роботи передбачають такі етапи:

1. Вибір та затвердження теми курсової роботи, складання та погодження плану.
2. Підбір і опрацювання списку використаної літератури та джерел.
4. Збирання, аналітичне опрацювання практичного матеріалу.
5. Написання тексту курсової роботи.
6. Підготовка до захисту (отримання відгуку та рецензії, допуск до захисту).
7. Захист курсової роботи.

Вищенаведені етапи не передбачають жорсткого додержання послідовності, в якій вони викладаються, деякі з них можуть виконуватися паралельно з урахуванням конкретних умов підготовки роботи.

Після того як обрано тему роботи, потрібно сформулювати мету роботи і визначити коло задач, розв'язання яких забезпечить досягнення поставленої мети стосовно конкретного предмета та об'єкта дослідження. Для вирішення поставлених задач студент повинен обрати методику проведення дослідження з обраної проблеми. Формулювання теми, визначення предмета, об'єкта та методики дослідження виконавець курсової роботи повинен узгодити з науковим керівником.

2.1. Вибір та затвердження теми курсової роботи, складання та погодження плану.

Теми курсової роботи пропонуються студентам на початку вивчення курсу «Конституційне право України». Студенти обирають теми курсової роботи самостійно відповідно до тематики курсових робіт та погоджують її з науковим керівником протягом 10 днів з моменту ознайомлення з тематикою робіт. За пропозицією студента тема курсової роботи може бути уточнена науковим керівником з урахуванням тематики попередніх та подальших досліджень студента, його досвіду чи специфіки місця роботи. Підтвердженням обрання студентом конкретної теми курсової роботи є належним чином заповнене та підписане завдання на курсову роботу. Подальша зміна теми курсової роботи можлива лише як виняток за обґрунтованою письмовою заявою студента з дозволу наукового керівника та за погодженням із завідувачем кафедри.

При виборі теми необхідно враховувати, що в межах однієї форми навчання не допускається виконання курсової роботи за однією і тією ж темою двома чи більше студентами.

Студент разом з науковим керівником у визначені графіком терміни, розробляє зміст курсової роботи, узгоджує строки її виконання та подання на перевірку.

Зміст включає в себе:

Вступ.

I розділ - дається суспільно-політична характеристика питання, що розглядається, характеристика теоретичних основ об'єкта дослідження, основних термінів та понять тощо.

II розділ - подається аналіз проблеми, розкривається її практична значимість, а також сучасний стан проблеми.

III розділ - проектна частина роботи. Аналізується нормативний матеріал (закон і підзаконні акти), керівні роз'яснення пленуму Верховного Суду України, судова практика та статистика, літературні джерела. Крім того, приводиться думка студента по тій чи іншій позиції з питання, що розглядається, або його згода з одним із суджень, що наведено в літературі. Кожна думка, непогодження з відомими точками зору повинна бути обґрунтована. Це значить, що студент, посилаючись на нормативний матеріал, судову практику (з посиланням на джерела інформації) або шляхом логічного висновку, повинен показати «життєвість», пріоритет своєї позиції в дискусії.

Висновки.

Перелік списку використаної літератури та джерел.

Додатки (в разі потреби).

Кожний розділ курсової роботи містить декілька підрозділів, в яких розглядаються відповідні питання у різних аспектах.

2.2. Написання тексту курсової роботи

Загальні рекомендації до змісту та структури курсової роботи.

Під час опрацювання (читання) відібраних літературних джерел студентам не варто покладатися виключно на свою пам'ять, рекомендується робити на окремих аркушах паперу анотації (короткий зміст опрацьованого матеріалу). Це дасть змогу пізніше компоувати матеріал відповідно до питань курсової роботи. Рекомендується особливу увагу звернути на ідеї та пропозиції авторів щодо вирішення тих чи інших проблем, які входять у предмет дослідження курсової роботи. Розглядаючи окреме питання не варто обмежуватись точкою зору лише одного автора, нехай навіть і дуже авторитетного, а необхідно ознайомитись із декількома найбільш поширеними позиціями щодо даної проблеми, вивчити чинне законодавство, що регулює це питання, ознайомитись із практичними сторонами проблеми, статистичними матеріалами, судовою практикою тощо. Також, вивчаючи літературу не потрібно намагатись лише запозичити матеріал, а необхідно осмислити отриману інформацію, зробити її критичний аналіз, власні висновки. Важливим при опрацюванні літературних джерел є знання та навички роботи з каталогами бібліотек, персональним

комп'ютером, мережею Інтернет, комп'ютерними правовими системами (ЛІГА: Закон та ін.). Бажано ознайомитися не лише з вітчизняною літературою, а й із зарубіжною.

Шляхи пошуку літературних джерел

1. Список рекомендованої літератури в підручниках та навчальних посібниках за відповідним розділом.
2. За рекомендацією наукового керівника.
3. Робота в бібліотеці:
 - перегляд реферативних оглядів та статей, журналів і тез конференцій з посиланням на першоджерела;
 - пошук за систематичним каталогом, що створений в бібліотеці в електронній формі.
4. Рекомендації компетентних у даній сфері викладачів чи вчених що займаються схожою проблематикою.

Не бійтеся запитувати – ви ж учитесь.

Цінуйте час викладачів – готуйте заздалегідь питання, на які ви хочете одержати відповіді.

5. Пошук за ключовими словами в Інтернет.
6. Робота з нормативно-правовими актами та коментарями до них. Рекомендований ресурс для пошуку: rada.gov.ua

Увага! Обов'язково переконайтеся, що нормативно-правовий акт не втратив чинність на момент вашої роботи з ним.

По мірі опрацювання літературних джерел, студентом проводиться відбір, осмислення, критичний аналіз необхідних матеріалів, та включення їх до тексту певних структурних елементів курсової роботи. До тексту курсової роботи включаються лише старанно підібрані матеріали, які безпосередньо стосуються предмету дослідження і містять достовірні дані та наукові факти. Про достовірність інформації свідчить не тільки характер джерела, а й науковий, професійний авторитет його автора, належність до тієї чи іншої наукової школи. За достовірність та об'єктивність усіх даних курсової роботи відповідає студент – автор роботи. В процесі опрацювання літератури роблять конспективні записи, виписки з тексту, цитати, зазначають наявний цифровий матеріал. При цьому слід обов'язково робити повні бібліографічні записи джерел, якими користувався автор, назви книги (статті), видавництва (назви журналу), року видання, обсягу книги (номера журналу), номера сторінки з тим, щоб використати ці записи для підготовки списку використаних джерел та зробити необхідні посилання на них в тексті роботи.

Курсова робота є працею наукового характеру, тому вимагає серйозного ставлення до стилю й мови, які склалися під впливом так званого академічного етикету. Головною

ознакою писемної наукової мови є формально-логічний спосіб викладу матеріалу. Для наукового тексту характерні цілісність, завершеність, пов'язаність. Найважливіший засіб вираження логічних зв'язків – спеціальні функціонально-синтаксичні засоби, які вказують на послідовність розвитку думки (спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже і т. ін.), заперечення (проте, тимчасом, але, тоді як, однак та ін.), причинно-наслідкові відношення (таким чином, тому, завдяки тому, відповідно до цього, внаслідок цього, крім того, до того ж), перехід від однієї думки до іншої (перш ніж перейти до..., розглянемо, зупинимось на..., варто розглянути і т.д.), результат, висновок (отже, значить, на закінчення зазначимо, усе зазначене дає змогу зробити висновок, підсумовуючи, слід сказати...).

Засобами логічного зв'язку можуть виступати займенники, прикметники і дієприкметники (даний, той, такий, названий, вказаний і т. ін.).

Для наукової мови роботи характерними є цілеспрямованість і прагматизм. Науковий текст повинен складатися лише з точних, отриманих внаслідок тривалих спостережень й аналізу, тверджень, фактів і відомостей. Використання спеціальної термінології дозволяє у стислій формі давати розгорнуті визначення і характеристики наукових фактів, понять, процесів і явищ.

Слід також чітко дотримуватися конкретної наукової термінологічної системи, не змішуючи в тексті різну термінологію. Не використовується також замість прийнятих у даній науці термінів професійна лексика, тобто слова і вирази, поширені у певному науковому середовищі. Не треба застосовувати анахронізми, архаїзми, неологізми тощо.

Особливістю наукової мови є відсутність експресії, емоційних висловлювань.

Наукова мова характеризується логічною послідовністю, через що всі її прості й складні компоненти тісно пов'язані один з одним і становлять єдине синтаксичне ціле. Для виявлення й демонстрації причинно-наслідкових відношень у реченні часто використовують сполучники підрядності “завдяки тому, що”, “між тим як”, “внаслідок того, що”, “тому що”, “тоді як” та похідні прийменники “”внаслідок”, “відповідно до”, “поряд з...”, “протягом” тощо.

У науковому тексті частіше використовують складнопідрядні, ніж складносурядні речення. Безособові, неозначено-особові речення в тексті наукових робіт вживаються при описі фактів, процесів і явищ. Називні речення використовуються в назвах розділів та підрозділів, у підписах під малюнками, ілюстраціями, схемами, діаграмами.

Наукова мова має стилістичні особливості. Основною її рисою є об'єктивність викладу інформації. Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є вказівка на джерело повідомлення або автора висловленої думки, що реалізується через використання слів і сполучень “за повідомленням”, “за даними”, “на думку” тощо.

Стиль писемної наукової мови – це безособовий монолог. Уся увага зосереджується на змісті повідомлення, авторське “я” відсунене на другий план. Виклад матеріалу в роботі слід вести від першої особи множини (На нашу думку...), але краще віддавати перевагу безособовій формі (...дає можливість переконатися...). Стиль наукової роботи має бути діловим, що виключає забарвлення тексту емоційними словами та вигуками (Додаток Ж) .

Іншими необхідними рисами наукової писемної мови є смислова точність, ясність, стислість.

Також слід зауважити, що подані у курсовій роботі матеріали розміщуються у такому порядку який відповідає внутрішньому логічному зв'язку етапів дослідження.

Виконання курсової роботи передбачає:

- обґрунтування актуальності теми, цілей та завдань дослідження, оцінку його новизни та перспективності, зазначення методів та джерел дослідження;

- визначення теоретичних засад дослідження (основних категорій, понять, закономірностей розвитку явища, яке вивчається, вивчення історії питання, документів, нормативних актів, інших джерел інформації);

- аналіз конкретної проблемної ситуації і підтвердження логічними судженнями, розрахунками відповідних пропозицій та рекомендацій.

Назва роботи повинна бути, по можливості, короткою, відповідати обраній спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми (завдання), вказувати на мету дослідження і його завершеність. Іноді для більшої конкретизації до назви слід додати невеликий (4-6 слів) підзаголовок. Назва теми роботи не повинна містити загальних положень, а прямим чином вказувати на проблему, яка розв'язується в її межах. Слід також уникати в назві ускладнених оборотів псевдонаукового вигляду, таких як «Дослідження проблем...».

Загальний обсяг курсової роботи (без додатків) повинен становити 30-50 сторінок машинописного тексту на папері.

Починаючи виконання курсової роботи студент повинен чітко уявити її структуру та зміст. При цьому усі складові частини роботи повинні бути логічно взаємопов'язані та переконливо аргументовані.

Зміст

Зміст - це послідовність усіх розділів та підрозділів курсової роботи з зазначенням їх нумерації та номером сторінки, яка відповідає початку розділів (підрозділів), а також висновків, переліку використаної літератури та інших інформаційних джерел, додатків (Додаток Г).

Вступ

У вступі розкривається сутність і стан наукової проблеми (завдання) та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

Необхідно висвітлити такі аспекти в наступній послідовності:

- **актуальність теми.** Критичний аналіз та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукового завдання) обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи практики застосування відповідного законодавства. Висвітлення актуальності та ступеня розробки проблеми не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне - сутність проблеми.

- **ступінь розробленості проблеми,** яка досліджується, в юридичній літературі та на практиці. Необхідно навести короткий огляд основної літератури (назвати вчених, які безпосередньо займались дослідженням зазначеної проблеми), з якого видно, що дана тема ще не розкрита, або недостатньо розкрита, а тому потребує подальшого дослідження;

- **мета і завдання дослідження.** При формулюванні мети курсової роботи відображають орієнтацію на кінцеві результати дослідження та розробку рекомендацій. Не слід формулювати мету як "Дослідження ...", "Вивчення...", тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Метою курсової роботи є те, заради чого проводиться дослідження, тобто, вирішення проблеми у цілому, а завданнями – шлях досягнення поставленої мети. Завдання мають бути чіткими, оскільки описання їхнього вирішення становитиме зміст розділів основної частини курсової роботи, а також визначатиме їх заголовки. Рекомендується формулювати завдання як: "узагальнити..;", "проаналізувати...", "розробити...", "виявити залежності...", "здійснити порівняння (оптимізацію)..." тощо.

- **об'єкт і предмет дослідження.** Об'єкт дослідження - це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Предмет дослідження - це окремий напрямок (складова частина) процесу, явища, який визначає тему курсової роботи і відповідає об'єкту дослідження. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і окреме. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи, яка визначається на титульному аркуші як її назва. В юридичній науці, найчастіше, об'єкт дослідження розглядається як правові відносини, що існують у певній сфері суспільного життя, а предметом дослідження – правові норми, що регулюють суспільні відносини, або ж проблеми правового регулювання.

- **методи дослідження.** Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети та розв'язання поставлених при виконанні роботи

задач. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності виробу саме цих методів.

Серед методів, які використовують при написанні наукових праць, треба особливо виділити такі:

Історичний метод – метод, що дає можливість дослідити виникнення, формування та розвиток процесів і подій у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх і зовнішніх зв'язків, закономірностей і суперечностей.

Діалектичний метод відіграє головну роль у теоретичному осмисленні об'єкта дослідження.

Статистичний метод використовується при дослідженні кількісних параметрів історичного процесу, коли об'єкту дослідження властиві числові показники. Він дозволяє виявити основні характеристики: розмір, протяглість, поширеність, темпи розвитку тощо.

Порівняльно-історичний метод спрямований на зіставлення виявлених історичних фактів із серією інших, схожих, однотипних фактів, у тому числі з однотипними фактами, властивими іншим історичним періодам (діахронне порівняння). З цим методом межують такі наукові прийоми дослідження, як аналогія та екстраполяція. *Умовивід* за аналогією – це висновок про схожість двох чи більше явищ за певними ознаками, зроблений на підставі схожості інших їхніх ознак. *Екстраполяція* передбачає поширення висновків, отриманих у ході дослідження однієї частини явища (процесу), на іншу його частину.

Системно-структурний метод є найбільш ефективним при дослідженні складних, динамічних систем, що складаються з великої кількості взаємодіючих елементів, які створюють відносно стійку цілісність. Найчастіше він використовується в історико-юридичних чи політологічних дослідженнях і передбачає вивчення структури елементів, властивих їм взаємозв'язків та визначення елементів, що забезпечують цілісність системи, тобто є “системоутворюючими”.

Структурно-аналітичний метод передбачає з'ясування структурних елементів та особливостей досліджуваних історичних явищ. Наприклад, для виявлення соціальної структури радянського суспільства, структури системи освіти тощо.

Метод критичного аналізу документальних матеріалів передбачає застосування комплексу заходів для вивчення документальних матеріалів, у першу чергу архівних джерел.

При написанні роботи бажано також застосовувати: *принцип багатofакторності* (передбачає вивчення всього комплексу факторів, що впливали на предмет дослідження), *принцип усебічності* (аналіз явищ у всій складності їх взаємозв'язків), *принцип історизму*

(передбачає висвітлення минулого в його історичному контексті, з урахуванням тих змін, які відбувалися з предметом дослідження та з усіма пов'язаними з ним явищами).

Багато історичних праць ґрунтуються на *системному підході*, який полягає в комплексному дослідженні великих і складних об'єктів (систем), дослідженні їх як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин.

- **наукова новизна одержаних результатів.** Формулюючи нові науково-прикладні положення (рішення), необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток).

- **практичне значення одержаних результатів.** Містить перелік організацій та установ, на матеріалах яких воно виконувалось, а також (за можливості) тих установ, які могли б стати користувачами наведеної у ньому інформації та застосовували б у своїй діяльності.

- **особистий внесок студента.** У разі використання спільних з викладачами ідей або прикладних розробок, студент повинен відзначити цей факт у роботі із обов'язковим зазначенням конкретного особистого внеску в ці ідеї (розробки). Формулюється особистий внесок таким чином: "Особисто автором курсової роботи віднайдено (запропоновано, розроблено)..."

Усі частини вступу повинні мати між собою логічний взаємозв'язок.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 3 - 5 сторінок.

Основна частина курсової роботи складається, як правило, з трьох розділів та трьох і більше підрозділів, які починаються постановкою завдання, що розглядається в кожному розділі, а також розкривають його основні сторони та положення. Основний розділ містить ґрунтовний виклад усього дослідження:

- Теоретичний аналіз проблеми і критичну оцінку різних поглядів;
- Систематизацію і узагальнення фактів, візуальну їх ілюстрацію; тестування гіпотез; інтерпретацію виявлених тенденцій і закономірностей;
- Обґрунтованість висновків, обґрунтованість пропозицій і рекомендацій.

У курсовій роботі основна частина поділяється на логічно підпорядковані складові – тематичні рубрики, які формують структуру документа, словесно визначають зміст окремих частин викладеного матеріалу, їх взаємозв'язок і взаємозалежність. Рубрикація тексту основної частини не регламентується. Кількість ступенів рубрик і кількість підпорядкованих рубрик одного ступеня певною мірою визначається формою наукового документа. Заголовки рубрик мають точно відображати смисл викладеного в них наукового тексту.

Заголовки та номери початкових сторінок усіх складових курсової роботи подаються у змісті. Заголовки змісту мають точно відтворювати заголовки рубрикацій тексту. Слід уникати як надто коротких, так і широких формулювань заголовків. Недопустимо, щоб збігалися назви якоїсь однієї рубрики і курсової роботи в цілому, оскільки інші рубрики тоді будуть зайвими.

Слід пам'ятати, що курсова робота не просто сума складових. Усі вони мають бути логічно пов'язані, за змістом відповідати темі дослідження і повністю її розкривати.

Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. В кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, зазначаються основні результати дослідження теоретичного, аналітично-прикладного та науково-методичного спрямування, що дає змогу відокремити загальні висновки від другорядних подробиць. Вони включаються до загального рекомендованого обсягу розділу і мають бути викладені на 1-2 сторінках машинописного тексту.

В розділах основної частини подають:

- огляд літератури за темою і вибір напрямків дослідження;
- аналіз проведення теоретичного дослідження та використання емпіричних матеріалів;
- аналіз і узагальнення результатів досліджень.

Викладення питань теми повинно бути оригінальним, до їх вивчення студент повинен підходити творчо та ініціативно. Не дозволяється в роботі переказ змісту підручників, учбових посібників, монографій та нормативних і законодавчих актів. Неприпустимо цитувати текст, наводити цифровий матеріал з літературних джерел без обов'язкового посилання на автора на джерело інформації. За зміст курсової роботи, вірогідність і об'єктивність всіх даних несе відповідальність студент — автор роботи.

Перший розділ (обсяг якого складає 12-15 сторінок машинописного тексту, викладеного в трьох підрозділах) повинен містити:

- виклад основних теоретичних положень, що визначають сутність та зміст предмету досліджуваної теми, виходячи з цілей і завдань курсової роботи;
- розгляд різних точок зору провідних фахівців з досліджуваних питань на основі аналізу літературних та інших інформаційних джерел;
- визначення пріоритетних питань, що підлягають першочерговому розв'язуванню.

Цей розділ повинен скласти теоретичну основу для другого та третього розділу. З цією метою студент подає тільки той теоретичний матеріал, який є необхідним для розв'язання

практичних питань, визначених цілями та завданнями курсової роботи. Невиконання цієї вимоги призводить або до надмірного збільшення обсягу першого розділу, або до відриву від змісту другого та третього розділів. Тому цей розділ повинен являти собою не виклад загальновідомих положень з навчальних дисциплін, а бути аналізом теорії за темою, обраною студентом. При цьому студент критично усвідомлює факти, дає їм власну оцінку.

Теоретична сторона проблеми, що наведена в першому розділі, повинна продемонструвати рівень знань студента, його ерудицію в зазначеній галузі та стати інструментом до розв'язування поставлених в роботі завдань.

У першому розділі необхідно вказати на значимість і роль предмету дослідження в правових відносинах в сучасних умовах. Необхідно змалювати сучасний стан предмету дослідження (категорії) з обов'язковим використанням публікацій в періодичних виданнях. Слід акцентувати увагу на принципах, функціях, структурі і різновидах правового явища або процесу, що досліджуються. Всебічний розгляд предмету дослідження необхідно проводити, спираючись на сучасну теорію.

Результатом роботи над першим розділом має бути всебічно охарактеризований об'єкт дослідження і проблеми, що визначають умови його функціонування.

В другому розділі курсової роботи (обсяг якого складає 15-20 сторінок машинописного тексту, викладеного в трьох підрозділах) проводиться аналіз стану досліджуваної проблеми. Мета такого аналізу - отримання обґрунтованих даних, що дозволяють з'ясувати всі особливості та можливі варіанти їх розширення. Структура та зміст другого розділу носять аналітичний характер і залежать від специфіки курсової роботи. Тому вибір обсягу та методів аналізу стану проблеми досліджуваного об'єкта повинен бути погоджений з науковим керівником курсової роботи. Визначаються основні тенденції розвитку характеристик, що розкривають зміст проблеми, ступінь досконалості нормативно-правових засобів її регламентації, ступінь впливу існуючої практики на ті чи інші відносини, що регулюються чи охороняються певною галуззю права.

Результатом роботи над другим розділом має бути виявлення основних недоліків діючої практики регулювання відповідних відносини і обґрунтування гіпотези стосовно засобів можливого їх подолання або упередження.

В третьому розділі (обсяг якого складає 12-15 сторінок машинописного тексту, викладеного в трьох підрозділах) на основі отриманих результатів розглядаються пропозиції, рекомендації, заходи щодо досягнення цілей у відповідності з темою курсової роботи. Заходи повинні бути логічними наслідками висновків аналізу другого розділу. При цьому студент повинен виявити самостійність та ініціативу. Якщо студент не має можливості запропонувати власне рішення, то ним на підставі критичної переробки вітчизняного та

світового досвіду обирається варіант, що може бути реально здійснений в конкретних умовах.

З кожного заходу необхідно дати його обґрунтування, короткий зміст, характеристику об'єкта до і після запровадження, а також прогнозу оцінку його ефективності. Зміст та характер розроблених студентом пропозицій визначаються темою, цілями та завданнями курсової роботи. При розробці окремих заходів для доказу їх доцільності рекомендується порівнювати декілька варіантів рішень.

Висновки є завершальним етапом виконаної студентом курсової роботи. Вони повинні містити:

- короткі підсумки за результатами теоретичного та практичного аналізу об'єкта дослідження з наведенням позитивних та негативних сторін, а також не реалізованих можливостей;

- перелік заходів, направлених на розв'язання проблеми, підвищення ефективності об'єкта досліджень;

- отримані якісні та кількісні показники;

- правовий та соціальний ефект, отриманий при можливій реалізації запропонованих в курсовій роботі заходів.

Висновки викладаються у кінці кожного розділу, починаючи зі слів Висновки до Розділу 1, Висновки до Розділу 2, Висновки до Розділу 3

Висновки рекомендується починати словами: "розглянуто", "встановлено", "показано", "доведено" тощо. Обсяг висновків до розділів складає 1,5 - 2 сторінок машинописного тексту.

Загальні висновки подаються у кінці роботи і починаються зі слів Висновки загальною кількістю у 3-5 сторінок.

Перелік списку використаної літератури та джерел складається, як правило, в послідовності за посиланням на джерело за текстом курсової роботи або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів чи заголовків, у хронологічному порядку. В перелік включаються тільки ті джерела, які були використані студентом в процесі виконання роботи.

Додатки містять, як правило, допоміжні матеріали, необхідні для повноти сприйняття курсової роботи. До цих матеріалів відносять: статистичні дані, схеми, таблиці, малюнки та результати розрахунків і інші документи, що підсилюють аргументацію зроблених студентом в основному тексті висновків та оцінок. З допомогою додатків студент доводить вірогідність вихідних даних та виконаних розрахунків, а також підсилює аргументованість виконаного аналізу та запропонованих заходів, рекомендацій, пропозицій.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Загальні вимоги

Курсова робота – це кваліфікаційна робота наукового характеру у вигляді спеціально підготовленого рукопису, написаного державною мовою України.

Курсову роботу друкують на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word Time New Roman розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом. У друкованому варіанті на одній сторінці тексту міститься до 30 рядків по 60-70 знаків у кожному.

Текст курсової роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 25 мм, верхнє та нижнє – не менше 20 мм, праве – не менше 15 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору, середньої жирності. Щільність тексту курсової роботи повинна бути однаковою.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності, які виявилися в процесі написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту (фрагменту малюнка) машинописним способом. Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Роздруковані на ЕОМ програмні документи повинні відповідати формату А4 (мають бути розрізаними), їх включають до загальної нумерації сторінок і розміщують, як правило, в додатках.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№».

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Нумерація сторінок роботи повинна бути наскрізною: перша сторінка - титульний аркуш, друга – завдання на курсову роботу, третя - висновок наукового керівника. Сторінки додатків, списку використаних джерел, таблиць та рисунків, які повністю займають площу сторінки, підлягають нумерації на загальних засадах.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1, РОЗДІЛУ 2, РОЗДІЛУ 3» «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують малими літерами (крім першої

великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. У кінці заголовка, надрукованого у підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати двом інтервалам.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки.

Зміст, вступ, висновки, список використаної літератури та джерел не нумерують. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу не повинна стояти крапка, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера не повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як і пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, таблиці) необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках курсової роботи включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри якого більші формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або у додатках.

Ілюстрації позначають словом «Мал.» і нумерують послідовно у межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Мал. 1.2 (другий малюнок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в курсовій роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і

порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо у курсовій роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно у межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку і перелічують їх. Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

У курсовій роботі слід застосовувати лише штрихові ілюстрації. Вони повинні мати назву, яку розміщують після їх номера. При потребі ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підмалюнковий текст).

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї у тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку курсової роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою у межах однієї сторінки.

Якщо текст, який повторюється у графі таблиці, складається з одного слова, його можна заміняти лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторі його замінюють словами «Те ж», а далі – лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних символів, які повторюються, не потрібно. Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

При написанні курсової роботи студент повинен робити посилання на літературу, джерела, матеріали або окремі результати, які використовувалися при виконанні роботи. Такі посилання дають можливість відшукати документи і перевірити достовірність відомостей

про цитування документа, дозволяють перевірити необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову, текст, обсяг. Посилатися потрібно на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Якщо використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке посилаються у курсовій роботі.

Посилання у тексті курсової роботи на джерела потрібно зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у праці [1, с. 25–26]...».

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «мал. 1.2». Посилання на формули курсової роботи вказують порядковим номером у дужках, наприклад, «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці курсової роботи повинні бути посилання у тексті, при цьому слово «таблиця» у тексті пишуть скорочено, наприклад: «...в табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Матеріали курсової роботи скріплюються (підшиваються) у наступній послідовності:

- титульна сторінка
- завдання на курсову роботу
- відгук наукового керівника
- зміст
- вступ
- розділи основної частини
- висновки
- список використаної літератури та джерел
- додатки (за необхідності).

Після закінчення списку використаних джерел, відступивши 2 інтервали, праворуч, студент вказує дату написання курсової роботи і ставить свій підпис.

Курсова робота повинна бути виконана згідно з методичними вказівками, інакше вона буде недопущена до захисту, незалежно від її змісту.

3.2. Оформлення списку використаної літератури та джерел

Список використаної літератури та джерел є необхідним елементом курсової роботи і відображає ступінь ознайомлення студента з наявною літературою з теми курсової роботи.

До списку включаються лише ті джерела, які дійсно використовувалися студентом при написанні курсової роботи.

Список використаних джерел формується одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць.

Рекомендується у роботі посилатись на джерела іноземними мовами та наукові видання з Інтернет-ресурсів. Відповідно, ці джерела повинні бути і у списку використаних джерел теж іноземною мовою.

Слід звертати увагу на те, що серед Інтернет-джерел допускається згадування та опрацювання тільки наукових видань, а не будь-яких Інтернет-ресурсів типу сторінок Вікіпедії, форумів тощо.

Найбільш часто у наукових роботах використовується алфавітне групування – тобто коли бібліографічні записи розташовуються за алфавітом авторів та назв робіт (якщо автора не вказано, або авторів більше трьох):

- розміщення бібліографічних записів при збігу першого слова назви – за алфавітом другого слова і т. д.;
- розміщення праць одного автора – за алфавітом першого слова назви окремих творів;
- розміщення праць авторів з однаковими прізвищами – за алфавітом ініціалів авторів;
- при збігу прізвищ та ініціалів авторів – за алфавітом праць;
- розміщення бібліографічних записів різними мовами:
 - спочатку за зведеним українсько-російським алфавітом чи мовами з кириличним алфавітом;
 - потім література іноземними мовами в порядку латинського алфавіту.

Систематичне розташування відомостей про документи застосовується для великих списків по комплексним темам. Документи розташовуються у відповідності з главами або розділами роботи. Всередині розділу записи подаються в алфавітному або хронологічному порядку. Відомості про документи загального характеру (показчики, довідники або матеріали, що відносяться до теми в цілому) для запобігання повторення доцільно виділити в окремий розділ.

Хронологічне розташування відомостей про документи застосовується в основному у дослідженнях історичного спрямування, присвячених розвитку науки, діяльності певної особи. Відомості розташовуються за роками публікацій, а у межах року – за алфавітом прізвищ авторів та назв книг. Відомості про джерела нумеруються арабськими цифрами. Номер ставиться перед бібліографічним записом і відокремлюється від нього крапкою.

Зв'язок бібліографічного списку з текстом роботи здійснюється за номерами записів у списку літератури. Форма зв'язку записів з основним текстом – за номерами записів у списку. Такі номери розміщують у квадратних дужках. Цифри у них показують, під яким номером належить шукати у списку літератури потрібне джерело.

Бібліографічні списки містять описи використаних джерел і розміщуються в кінці роботи. Сторінки списку, як і інші сторінки тексту, нумеруються. Нумерація наскрізна, продовжує нумерацію сторінок тексту.

Методичні рекомендації із застосування ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с. (Інформація та документація)

Приклади бібліографічного опису

КНИГИ

Однотомні видання

Один автор

Федорова Л.Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті — 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

Два і більше авторів

Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції: у 2-х т.: кол. моногр. Київ, 2012. 436 с.

Без автора

Збірник

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

Матеріали конференцій, з'їздів, тези доповідей

Физика импульсных разрядов в конденсированных средах. Материалы XVI Международной научной конференции (19—22 авг. 2013, г. Николаев). Николаев, 2013. 253 с.

Багатотомні видання**Видання загалом**

Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ: Наук. думка, 2013. Т. 10. 784 с.

Окремий том

Dark energy and dark matter in the Universe. In three vol. Vol. 3. Dark matter: Observational manifestation and experimental searches. Kyiv: Akadempriodyka, 2015. 356 p.

Серіальні та продовжувані видання**Газета**

Світ: всеукр. тижн. / засн.: Мін-во освіти і науки України, Нац. акад. наук України. 1997, квітень — . Київ. Щотиж. 1997, № 1—5.

Журнал

Вісник Національної академії наук України: загальнонаук. журн. / засн.: Нац. акад. наук України. 1928, жовтень — . Київ. Щоміс. 2016, № 1—12.

Бюлетень

Бюлетень Міністерства юстиції України : наук. журн. / засн.: Мін-во юст. України. 1999— . Київ. Щоміс. 2016, № 6, 24 с.

Продовжуваний збірник

Наука України у світовому інформаційному просторі: серія / засн.: Нац. акад. наук України. 2008— . Київ: Академперіодика.

ІНШІ ВИДАННЯ**Законодавчий матеріал**

Про видавничу справу: Закон України від 05.06.1997 № 318/97-ВР. Київ: Парламентське видавництво, 2015. 24 с.

Правила

Правила пожежної безпеки в Україні. Затв. Мін-вом внутріш. справ України 30.12.2014. Чинний від 10.04.2015. Київ: Техніка, 2003. 157 с.

Збірник стандартів

Правила учета электрической энергии: сб. основных норматив.-техн. док., действующих в обл. учета электроэнергии. Москва, 2002. 366 с.

Окремий стандарт

ДСТУ 3017-2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Київ, 2016. 42 с.

Авторське свідоцтво

А. с. 1810306 СССР, МКИ5 С 02 F 1/469. Способ деминерализации водных растворов / В.Д. Гребенюк, Н.П. Стрижак, В.В. Гончарук, А.О. Самсоны-Годоров, А.В. Гречко. № 4934753; заявл. 08.05.91; опубл. 23.04.93, Бюл. № 15.

Патент

Пат. КМ 98077 Україна. Спосіб одержання йодиду цезію або йодиду натрію для вирощування монокристалів. Опубл. 10.04.2015.

Заявка

Заявка u 2014 06343 Україна, МПК (2014.04) B01J 13/00. Спосіб отримання колоїдного розчину наночасток срібла / О.А. Півоваров, М.І. Воробйова (Україна); заявник та патентовласник ДВНЗ "Укр. держ. хім.-технол. ун-т". № u 2014 06343; заявл. 10.06.14.

Каталог

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року Київ: Академперіодика, 2009. 444 с.

Препринт

Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Автореферат дисертації

Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918—1933 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.

Стаття із журналу, збірника, розділ книги

Незалежно від кількості авторів у позатекстовому переліку бібліографічних посилань (списку літератури)

Яцків Я. С., Радченко А. І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. Вісн. НАН України. 2012. № 6. С. 62—67.

Назарчук З. Т. Дифракция E-поляризованных электромагнитных волн на цилиндрическом экране с сечением в виде ломаной кривой. Волны и дифракция. Тбилиси, 1985. Кн. 1. С. 507—511.

Скальський В. Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. Теорія і практика раціон. проектування, виготовлення і експлуатації машинобуд. конструкцій: Праці 2 міжнар. наук.-техн. конф. (Львів, 11—13 лист. 2010). Львів, 2010. С. 9—10.

Рецензія

Касьянов Г. Глобальна еволюція людства: культурно-цивілізаційний вимір. Вісн. Кн. палати. 2001. № 12. С. 14—15.

Рец. на кн.: Шейко В. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець XIX — початок XX ст.): монографія: у 2 т. Харків, 2001. Т. 1. 520 с. ; т. 2. 400 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ВІДДАЛЕНОГО ДОСТУПУ

Опис ресурсу загалом

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 19.03.2014).

Опис частини електронного ресурсу у позатекстовому переліку бібліографічних посилань (списку літератури)

Garfield E. More on the ethics of scientific publication: abuses of authorship attribution and citation amnesia undermine the reward system of science. Essays of an information scientist. URL: <http://www.garfield.library.upenn.edu/essays/v5p621y1981-82.pdf> (Last accessed: 16.04.2013).

НЕОПУБЛІКОВАНІ ВИДАННЯ

Звіт про науково-дослідну роботу

Розвиток науково-видавничої справи на початковому та сучасному етапах діяльності Національної академії наук України: звіт про НДР (заключний) ВД "Академперіодика" НАН України; кер. Я. С. Яцків. Київ, 2015. 112 с. № ДР 0113U001213.

Дисертації

Воскобойнікова-Гузева О.В. Бібліотечно-інформаційна сфера України в контексті соціальних трансформацій кінця ХХ ст. – 10-х років ХХІ ст.: концепції стратегічного розвитку, динаміка змін, перспективи: дис. ... д-ра наук із соц. комунік.: 27.00.03 / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2014.

Депоновані наукові роботи

Трищ Б.М. Оптимізація температурних полів і напружень у квадратній пластині з отвором / ЛНУ ім. Івана Франка. Львів, 2001. 14 с. Деп. в ДНТБ України 11.12.01, № 239.

3.3. Оформлення додатків

Додатки оформляються після списку використаних джерел як продовження курсової роботи на наступних її сторінках у порядку появи у роботі посилань на них.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово „Додаток __” і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Один додаток позначається як додаток А.

Якщо у якості додатків використовуються юридичні документи (рішення суду, протокол тощо) замість підпису вказуються прізвище посадової особи. Додатки, розміри яких більше формату А4, враховують як одну сторінку і згортають за форматом аркушів курсової роботи.

4. ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

У визначений кафедрою термін повністю закінчена курсова робота належним чином оформлена та підшита подається студентом для перевірки керівником, на кафедру конституційного права, історії та теорії держави і права. Керівник курсової роботи відмічає у

відгуку позитивні сторони і недоліки роботи (якщо вони мають місце), дає рекомендації для їх усунення та захисту роботи, а також оцінює роботу. При необхідності доопрацювання, робота разом з відгуком повертається студенту на доопрацювання для усунення недоліків.

Курсова робота після допуску роботи до захисту керівником захищається студентом у призначений кафедрою час і місці.

Курсові роботи оцінюються за **100-бальною** шкалою, при цьому керівник оцінює письмову частину курсової роботи в діапазоні **від 0 до 60 балів**, а усний захист курсової роботи – в діапазоні **від 0 до 40 балів**. До захисту не допускається робота студента, яка оцінена керівником менше як на **30 балів**.

При оцінюванні курсової роботи науковий керівник розподіляє загальну кількість балів, за якою оцінюється робота, між відповідними об'єктами контролю:

Чіткість визначення мети і завдань роботи:

- мета і завдання сформульовані чітко, коректно, згідно з предметом дослідження;
- мета і завдання в роботі не визначені, або сформульовані не чітко, або не зовсім вірно, або не узгоджені з предметом дослідження.

Відповідність структури роботи предмету дослідження:

- матеріал викладений системно, структура роботи побудована логічно, розділи пов'язані між собою;
- матеріал викладений недостатньо структурована, розділи не деталізовані, погано пов'язані між собою.

Використання, аналіз та ступінь опрацювання наукової літератури щодо предмета дослідження:

- в роботі використані досягнення класичної та сучасної юридичної думки, проведений якісний критичний огляд літературних джерел, наявна наукова полеміка, розглядаються різні підходи, теорії, концепції тощо, наводиться їх аналіз, порівняння з коректним посиланням на джерела;
- в роботі не використано наукових праць, або вони не стосуються предмета дослідження, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел, праці використані у змісті без посилань на авторів (джерела).

Системність і глибина аналізу практики на матеріалах бази практики або судової практики:

- теорія вдало поєднана з фактичним матеріалом, наявні переконливі узагальнення і висновки, проведений аналіз усталеної практики правозастосування;

➤ інформаційні матеріали, судова практика використані недостатньо, добір інформаційних матеріалів не завжди обґрунтований.

Ступінь використання основних методів наукового пізнання під час виконання роботи, якість і глибина теоретико-методологічного аналізу проблеми:

➤ основні методи наукового пошуку (діалектичний, історичний системно-функціональний, логічний, порівняльний) використані студентом під час підготовки курсової роботи, про що свідчить і структура, і зміст роботи, спостерігається уміння студента аналізувати матеріал, виділяти головне, логічно мислити, робити висновки і аргументувати їх;

➤ під час підготовки курсової роботи не використано основних методів наукового пізнання, або використано не повною мірою, або спроба їх використання не дала належних результатів щодо змісту роботи, в аналітичній частині надлишок елементів описовості.

Ступінь розкриття теми:

➤ у роботі висвітлено всі, а також безпосередньо пов'язані з ними спеціальні питання теми; при цьому зачіпаються проблемні питання законодавства, держави, її інститутів, юридичної науки і практики, проводиться їх аналіз та формулюються пропозиції щодо подолання проблем, дослідження не виходить за межі предмета теми;

➤ у роботі належно висвітлено тільки основні питання й не зачіпаються конкретні спеціальні проблеми щодо теми дослідження, або предмет дослідження істотно звужено, або за змістом робота виходить за межі предмета дослідження, або аналіз проблемних питань має дещо поверховий характер;

➤ у роботі не розкрито основних питань щодо теми дослідження, або вона ґрунтується на ненаукових положеннях, або за змістом робота не відповідає структурі (плану).

Рівень одержаних результатів:

➤ результати дослідження і пропозиції чітко сформульовані, належно обґрунтовані, теоретично цінні і актуальні, мають науковий характер, є самостійним здобутком студента, робота містить елементи новизни, має практичне значення;

➤ в роботі відсутні висновки як результати дослідження, або вони є неконкретними, чи ненауковими, обґрунтовані непереконливо або не ґрунтуються на положеннях роботи (не впливають з її змісту), випадкові.

Якість оформлення роботи:

➤ оформлення всіх частин курсової роботи повністю відповідає встановленим вимогам (у т.ч., зокрема, оформлення посилань на джерела та списку літератури є коректними), текст викладено логічно та грамотно і стилістично правильно;

➤ оформлення курсової роботи дозволяє прийняти її до захисту, проте мають місце помилки у тексті, або допущено некоректності в оформленні посилань на джерела чи списку джерел, котрі мають більш системний характер.

****Непереплетена, недбало оформлена, написана нерозбірливим почерком робота до захисту не рекомендується.***

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи відбувається до початку заліково-екзаменаційної сесії на кафедрі в присутності наукового керівника та студентів групи і проходить за певною процедурою, яка передбачає:

- Виступ студента (до 3 хвилин). Для захисту курсової роботи студент має підготувати стислу доповідь щодо курсової роботи і підготовлені наочні матеріали (3-5 сторінок з найважливішими ілюстративними матеріалами; плакати або роздавальний матеріал, дискети, слайди, фотографії, макети, рекламні проспекти тощо). Обсяг тексту доповіді має відповідати не більше ніж 10 хвилинам виступу, вмістити основні результати проведеного дослідження, викладені висновки та пропозиції. Перед захистом слід ретельно прочитати відгук наукового керівника, особливу увагу звернути на висловлені зауваження і, по можливості, усунути зазначені недоліки або дати аргументовану відповідь у доповіді на поставлені зауваження. Наочні матеріали (за наявності) мають послідовно ілюструвати доповідь студента і забезпечувати повноту висвітлення всіх положень, які підлягають захисту. Студент стисло доповідає сутність проведеного дослідження, дає оцінку отриманим результатам, ілюструючи доповідь наочними матеріалами.

- Відповіді на запитання. Під час захисту курсової роботи студентів ставляться запитання щодо змісту курсової роботи. Відповіді студента мають бути конкретними, аргументованими і короткими.

- Оцінку курсової роботи з урахуванням процедури її захисту.

Відповіді студента мають бути конкретними, змістовними, лаконічними та науково обґрунтованими.

Результати захисту курсової роботи оцінюються за модульно-рейтинговою системою. Оцінка заноситься до залікової книжки студента.

Студенти, які не виконали або не захистили курсову роботу, не допускаються до семестрового контролю, як такі що не виконали навчальний план здобувача вищої освіти.

Результати захисту студентами курсових робіт щорічно заслуховуються на засіданні кафедри.

Курсові роботи зберігаються в архіві протягом трьох років, потім списуються в установленому порядку.

Роботи, що мають наукову і практичну цінність, рекомендуються кафедрою для написання студентом наукової або магістерської роботи з даної теми.

За незадовільними результатами захисту курсова робота виконується повторно за наявності заяви студента про допуск до повторного захисту, дозволу завідувача відповідної кафедри, затвердження теми та призначення наукового керівника. На вимогу кафедри тему роботи може бути змінено або у межах теми матеріали роботи можуть бути суттєво оновлені і доповнені. Повторний захист курсової роботи проводиться в період складання академічної заборгованості.

Максимальна сума балів, що одержується студентом при захисті, становить 40 балів. Доповідь студента оцінюється за кожним із наступних критеріїв:

- логічність і стислість доповіді - за школою 5-10-15 балів;
- свобода володіння матеріалом - за школою 5-10-15 балів;
- правильність і повнота відповідей на запитання, участь у дискусії з метою відстоювання своєї точки зору - за школою 0-5-10 балів.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ІМ.КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО

Кафедра конституційного права, історії та теорії держави і права

КУРСОВА РОБОТА

з _____
(назва дисципліни)

на тему: _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
напряму підготовки _____
спеціальності _____
Керівник _____
(прізвище та ініціали)

_____ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Кількість балів: _____
Національна шкала _____
Оцінка: ECTS _____

м. Київ – _____

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ім. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО

Кафедра _____ конституційного права, історії та теорії держави і права _____

Дисципліна _____ Конституційне право України _____

Спеціальність _____ „Право” _____

Курс _____ Група _____ Семестр _____

ЗАВДАННЯ
на курсову роботу

студенту _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема курсової роботи _____

2. Строк здачі студентом закінченої роботи _____

3. Вихідні дані по роботі _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які підлягають розробці)

5. Перелік графічного матеріалу (з точним значенням обов'язкових креслень) _____

6. Дата видачі завдання _____

Продовження додатку Б

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів курсової роботи	Строк виконання етапів (роботи)	Примітки
1.	Вибір теми, вивчення літературних джерел та складання плану роботи		
2.	Підготовка 30 % курсової роботи та подання її керівнику		
3.	Підготовка 70 % курсової роботи та подання керівнику		
4.	Підготовка 100 % курсової роботи та подання керівнику		
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника		
6.	Отримання відгуку керівника роботи		
7.	Захист курсової роботи		

Студент _____
(підпис)

Керівник _____
(підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

„_____” _____ р.

ВИСНОВОК
по курсовій роботі
студента (студентки) _____
з дисципліни: _____
за темою: _____

Основні дані про курсову роботу:

Відповідність структури роботи предмету дослідження _____

Ступінь розкриття теми _____

Ступінь опрацювання нормативно-правових джерел, навчальної та наукової літератури _____

Позитивні досягнення в роботі: _____

Основні зауваження по роботі: _____

Загальний висновок:
Курсова робота за змістом та оформленням

вказати відповідність встановленим вимогам

Кількість балів за попереднім оцінюванням роботи відповідно до встановлених критеріїв (зміст, оформлення тощо) _____
за 100-бальною шкалою, не більше 60 балів (до усного захисту)

Кількість балів, одержаних за усний захист роботи _____
(до 40 балів)

Підсумкова оцінка за роботу _____ / _____ / _____
за 100-бальною шкалою / традиційною / та шкалою ECTS

_____ посада викладача (наукового керівника) _____ підпис _____ Прізвище І.П.

_____ посада викладача, котрий проводив усний захист _____ підпис _____ Прізвище І.П.

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ¹

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА	
1.1 Поняття прав і свобод людини і громадянина, їх правове регулювання.....	6
1.2 Класифікація основних прав і свобод людини і громадянина і місце права на підприємницьку діяльність в ній	10
1.3	15
Висновки до Розділу 1	17
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ	
2.1 Поняття та зміст конституційного права на підприємницьку діяльність.....	20
2.2 Охорона та захист державою конституційного права на підприємницьку діяльність.....	24
2.3	30
Висновки до Розділу 2	33
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ	
3.1 Пропозиції щодо удосконалення процедур започаткування підприємницької діяльності як первинного етапу в реалізації конституційного права людини і громадянина на підприємництво	34
3.2 Пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності органів державної влади в сфері забезпечення конституційного права на підприємницьку діяльність.....	38
Висновки до Розділу 3	45
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ	49
ДОДАТКИ	55

¹ Зміст подається після титульної сторінки на окремій сторінці і повинен відображати структуру роботи, що забезпечує розкриття теми.

² Вказується тільки початкова (перша) сторінка частини роботи (розділу, підрозділу тощо).